

Rusforebyggende arbeid for grunnskolene i Follo

- forebygging og tiltak i skolen

Februar -2019 Skoleeierforum Follo

Innhold

Intensjoner og målsetning	3
Intensjoner	3
Målsetning	3
Forebygging	4
Tiltak på klasse/elev-nivå	4
Overordnede tiltak på skolenivå.....	4
Aktivitetsplikt	5
Opplysningsplikt (oppl. l.§ 15-3)	5
Tegn og symptomer	6
Tiltak:	7
Ved mistanke om rusproblematikk (bruk eller salg)	7
Dersom mistanken opprettholdes	7
Ved bekreftet rusproblematikk (bruk eller salg)	7
Elev kommer ruset på skolen.....	8
Oppfølging etter at elev har kommet ruset på skolen.....	8
Kontaktpersoner.....	9
Kontaktpersoner i kommunen/fylkeskommunen.....	9
Støttmateriell og veiledere	9
Aktuelle kompetansemål (LK06).....	9
KJENTMANN	10

Intensjoner og målsetning

Opplæringsloven slår fast at alle elever i grunnskoler og videregående skole har krav på et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Hensikten med denne planen er å gi skolene verktøy og rammer for det rusforebyggende arbeidet

Intensjoner

Den enkelte skole har en lokalt tilpasset plan for det rusforebyggende arbeidet. Handlingsplanen inneholder beskrivelser og maler som skolen kan benytte. Skolens rusforebyggende planer skal involvere elever, foresatte, personalet, kommunale instanser, helsetjenester og politiet.

For å lykkes med skolens rusforebyggende arbeid er det viktig med overordnet og langsiktig planlegging. Rusforebyggende arbeid skal involvere både elever, ansatte og foreldre/foresatte. Arbeidet skal være en del av skolens helhetlige og systematiske forebyggende arbeid.

Målsetning

- Imøtekomme opplæringslovens krav om et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring
- Forebygge misbruk av legale og illegale stoffer som alkohol, tabletter, dopingmidler og ulike narkotiske stoffer
- hjelpe barn og unge med rusrelaterte utfordringer

Forebygging

Planen skiller mellom forebyggende tiltak på klasse/elev-nivå og de tiltakene som overordnet sett gjelder hele skolen.

Tiltak på klasse/elev-nivå

- Elevsamtaler
- Fraværsoppfølging
- Rutiner for overganger mellom barneskole-ungdomsskole
- Gjennomgang av rusplan ved skolestart ungdomsskole for elever og foresatte
- Godt skole/hjem-samarbeid
- Rus som tema på foreldremøter
- Medelever oppfordres til å ta opp eventuell bekymring med en tillitsperson ved skolen

Overordnede tiltak på skolenivå

- Utarbeide og implementere lokal RUS-plan ved den enkelte skole
- Særskilt fokus på rus i forbindelse med høytid og feiringer
- Tett samarbeid mellom elevråd og skolens elevtjeneste
- Trivselstiltak og miljøtiltak som planlagt i årshjulet
- Kurs og foredrag med psykisk helse
- Tverrfaglig team/ressursteam
- Tverrfaglig samarbeidsforum for miljøarbeider i Follo
- Miljøarbeider/kjentmann knyttet til elevtjenesten
- Samarbeidsavtale med politi distrikt øst
- Skolehelsetjenesten

Aktivitetsplikt

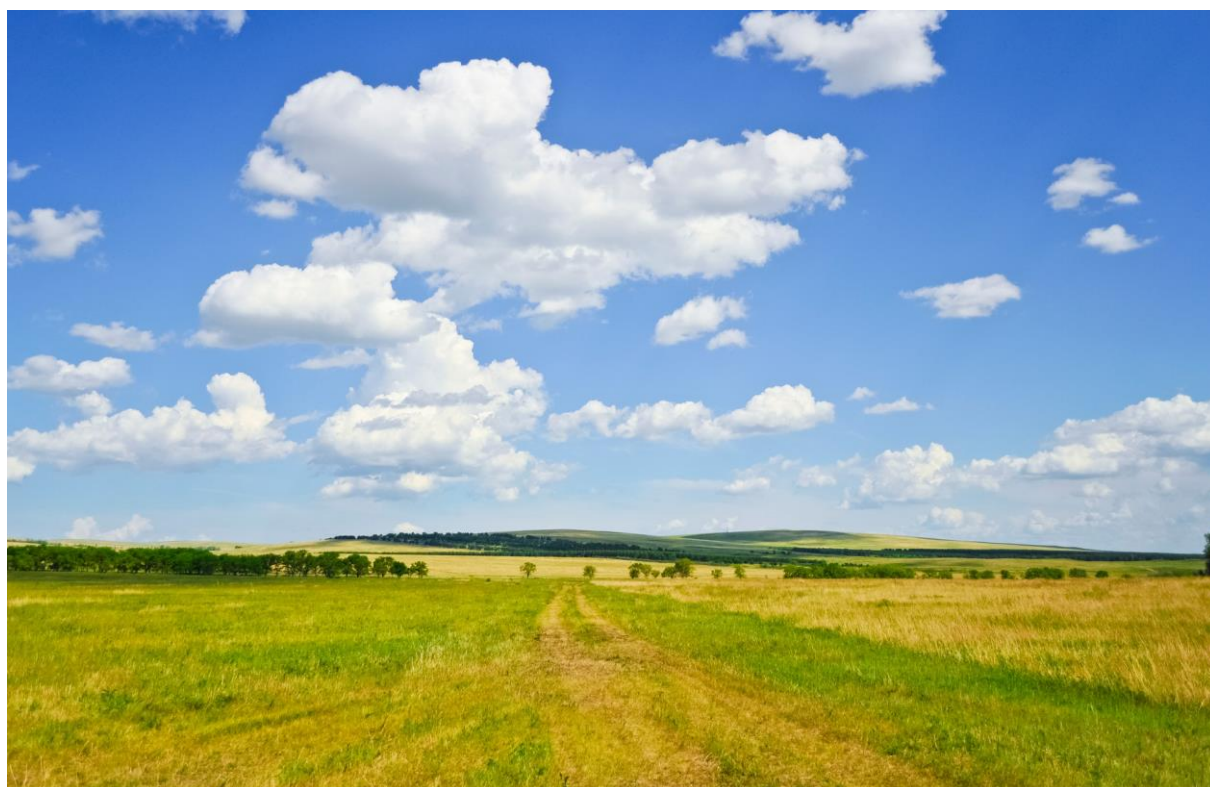
Ved bekymring vedrørende rusproblematikk er det viktig at skolen reagerer tidlig på tegnene, samt at man er oppmerksom på eventuelle psykososiale forhold som kan gå forut for et eventuelt rusmisbruk.

Skjæringspunktet mellom taushetsplikt og opplysningsplikt kan være krevende. Ved tvil om taushetsplikt og opplysningsplikt, bør man søke råd hos skoleledelsen eller noen i elevtjenesten. Rusrelaterte saker kan være sammensatte og komplekse, og skal alltid videreformidles til skolens ledelse og/eller ressursteam.

Opplysningsplikt (oppl. l.§ 15-3)

Opplysningsplikten vil ofte gå foran taushetsplikten i slike saker, og man må derfor aldri love elever taushet. Offentlig ansatte har ifølge norsk lov et særskilt ansvar for å melde ifra om alvorlig bekymring knyttet til barn og unge. Opplysningsplikten inntreffer i de mest alvorlige tilfellene og innebærer et unntak fra den lovbestemte taushetsplikten.

Opplæringsloven § 15-3 andre ledd omfatter både en opplysningsplikt på eget initiativ (meldeplikten) og en plikt til å gi opplysninger etter pålegg fra barnevernstjenesten eller fylkesnemnda.

Tegn og symptomer

Endringer i adferd kan omhandle andre ting enn rusbruk.

Bekymringer undersøkes og tas på alvor, samt meldes internt på skolen.

Det er viktig å se helheten og sammensetning av tegn og symptomer. Ved mistanke ta kontakt med kontaktlærer, helsefaglig personell og skolens ledelse. Se etter følgende tegn:

- Endring i atferd som ikke lar seg forklare på en tilfredsstillende måte, som humørsvingninger (sløv, frustrert, aggressiv, latterkick) eller endret atferd i forhold til struktur, hukommelse eller konsentrasjon.
- Vekttap, dårlig allmenntilstand, uforklarlige trøtthetssymptomer, dårlig hygiene, slurvete/skitten påkledning o.l.
- Bekymringsfullt fravær eller brudd på avtaler
- Tydelige fall i skoleprestasjoner
- Signaler eller bekymring fra foresatte eller medelever
- Endring av omgangskrets eller omgang med elever i risikogrupper
- Uttrykk for meninger eller holdninger som bagatelliserer eller legaliserer bruk av rusmidler
- Tidligere utfordringer som skolen kjenner til

Tiltak:

Planen skiller mellom tiltak ved mistanke om rusproblematikk og tiltak ved bekreftet bruk eller salg av rus.

Ved mistanke om rusproblematikk (bruk eller salg)

- Det gjennomføres samtale med eleven og foresatte
- Saken tas opp med elevens kontaktlærer og skolens ledelse
- Kontakt med helsesøster, miljøarbeider eller kjentmann (*) vurderes

Dersom mistanken opprettholdes

- Skolens ledelse kontaktes umiddelbart
- Ledelsen kontakter politiet 02800
- Videre håndtering av situasjonen avklares med politiet.
- Det gjennomføres samtale med eleven og de foresatte
- Melding til barnevern vurderes

Ved bekreftet rusproblematikk (bruk eller salg)

- Skolens ledelse informeres
- Videre håndtering av situasjonen avklares med politiet
- Skolens ledelse koordinerer videre oppfølging og vurderer melding til barnevernet
- Det gjennomføres samtale med eleven og de foresatte. Agenda for første møte skal være:
 - Vise til skolens reglement vedr. bruk av rusmidler
 - Gjennomgå situasjonen og planlegge videre oppfølging av eleven
 - Eleven oppfordres til å opprette frivillig ruskontrakt i hjemkommunen
 - Elevens hjelpebehov og eventuell henvisning til ytterligere hjelpetiltak vurderes
 - Eleven tilbys samtaler med sosiallærer, rådgiver, miljøarbeider eller helsesøster

(* Kjentmann er definert på side 10)

Elev kommer ruset på skolen

- Skolens ledelse kontaktes og eleven tas umiddelbart ut av undervisning
- Foresatte kontaktes og er ansvarlig for å hente eleven
- Samtale med eleven og bortvisning resten av dagen

Oppfølging etter at elev har kommet ruset på skolen

- Vurderingssamtale av eleven hvor skolens ledelse er representert
- Skolens ledelse koordinerer videre oppfølging
- Ledelsen kontakter politiet 02800
- Melding til barnevern vurderes
- Første skoledag eleven er tilbake skal eleven i en oppfølgingssamtale med den som er ansvarlig for saken. Innen 3 dager avtales et møte med eleven, foresatte, kontaktlærer, og eventuelle andre fra skolen og helsetjenesten.

Kontaktpersoner

Fylles inn på den enkelte skole med navn, epost og telefonnummer.

Kontaktpersoner i kommunen/fylkeskommunen

- Helsestasjon for ungdom
- Politiet: 02800
- Barneverntjenesten i kommunen
- Ruskonsulenter i kommunen
- BUP i Follo: 64 85 20 50
- Legevakt: 116117

Støttmateriell og veiledere

- Fra bekymring til handling – En veileder om tidlig intervensjon på rus-området
- Ansatte som kommer i kontakt med barn, unge og voksne i risiko, unnlater ofte å handle på grunnlag av bekymringen. I denne veilederen settes det fokus på hva som kan gi grunn til bekymring for et mulig rusrelatert problem, og hvordan man lettere kan gå fra bekymring til handling.
- Taushetsplikten og samhandling i kommunalt arbeid for barn, ungdom og familier
- Rusmiddelforebyggende arbeid i skolen – forslag til læringsaktiviteter
- Veileder: Rusforebyggende arbeid (Salto/utdanningsetaten, 2015/2018)

Aktuelle kompetansemål (LK06)

Samfunnsfag – Samfunnskunnskap

- Mål for opplæringen er at eleven skal kunne beskrive utvikling og konsekvenser av tobakks- og rusmiddelbruk i Norge og diskutere holdninger til rusmidler

Kroppsøving – Trening og livsstil

- Mål for opplæringen er at eleven skal kunne forklare sammenhengen mellom fysisk aktivitet, livsstil og helse.

Naturfag – Kropp og helse

- Mål for opplæringen er at eleven skal kunne forklare hvordan egen livsstil kan påvirke helsen, herunder slanking og spiseforstyrrelser, sammenligne informasjon fra ulike kilder, og diskutere hvordan helseskader kan forebygges.

KJENTMANN

Et beredskapsverktøy for skolefolk som møter elever med bekymringsfullt rusbruk

Kjentmann er utviklet ved Stiftelsen Bergensklinikkene og brukes flere steder i landet, blant annet ved flere Oslo skoler. Målet med Kjentmann er å oppdage og identifisere rusbruk hos elevene tidlig, og gi konstruktive handlingsalternativer i forhold til elever ruser seg.

Mål:

Skolene skal ha en kjentmann som kan samle og øke kompetansen innenfor rusområdet. Skolene skal ha strukturer som øker sannsynligheten for at elever selv tar kontakt når det gjelder egne eller andres rusbruk. Skolene er trygge, presise og treffsikre i arbeidet med elever som har et bekymringsfullt rusbruk.

Målgruppe: Aktuelle kandidater til å være skolenes ”Kjentmann” kan være rådgivere, sosiallærere, lærere, miljøarbeidere. Den ansatte må være tilstede på skolen daglig.

Gevinst: Skolen vil være bedre i stand til å håndtere rusbruk blant elevene gjennom en kompetanseutvikling hos den som skal fungere som Kjentmann. Det vil dessuten være en gylden mulighet til å styrke det rusforebyggende arbeidet ved skolen. Gode rutiner for rusarbeidet ved skolen kan bidra til å hindre elever fra å velge bort videregående opplæring på grunn av rusbruk.